

Cuvânt-înainte

Romanul pe temă medicală *Zbor peste noapte* se dorește a fi o oază dincolo de timpuri și convenții. O lume în care personajele pleacă în căutarea și explorarea spiritului dincolo de suferințe și destin. O intersecție a visurilor. Absența te cheamă... ca să descoperi ce este dincolo de ea, fiindcă ai nevoie disperată de fabulos și de mister. „Ascute-ți aripile!” – parcă spun personajele – chiar dacă nu știi ce se ascunde dincolo de nori. În final, viața, așa cum ni se înfățișează ea, țesută din disperare și din foc. O promisiune, o iluzie? O vrajă? Ca un joc al Tarotului, unde personajele trag o carte, pline de speranță, dar în final sunt fericite că au scăpat de imediatul morții. O lume în care medicul devine mai mult, un confident, un martor, dar mai presus de toate, un prieten.

Romanul *Zbor peste noapte* se construiește în jurul lui Gitte, femeia-medic, ce se trezește, aspirată în lumea pacienților săi, că nu mai este doar chirurg, ci se transformă în psihiatru, preot, apropiat. O rudă a suferinzilor. Șarpele nu este doar simbolul căii ei de vindecare, ci proclamă disperarea unor suflete ce se agață de o ultimă suflare, de o finală promisiune, ca șarpele de un toiag al lui Moise în deșert. Gitte descoperă treptat straturile dimensiunii pacienților și

înțelege că în tratamentul bolii, chiar oncologice, pe lângă abordarea medicală convențională, e esențial un dialog egal cu străfundurile spirituale ale oamenilor, acolo, de unde vine de fapt miezul suferinței.

Romanul începe cu un capitol-prolog – o străfulgerare filmică inedită și tulburătoare de la începuturile vieții până la ultima suflare a lui Gitte. Poate un aparent nonsens, fiindcă un personaj principal pare că moare încă de la început, în timpul pandemiei de SARS-CoV-2. Dar nu moare. Fiindcă prietena sa cea mai bună, adevăratul povestitor al întâmplărilor, îi readuce la viață personalitatea debordantă și fascinantă pentru a trăi din nou, prin intermediul cărții, alături de prietenele ei și de pacienți, sfidând parcă timpul, arătând că viața poate deveni uneori eternă. Dincolo de personajele constante ale romanului, fiecare capitol aduce, din scena vieții, ca să danseze în fața cititorului, povestea unor suflete. Trecutul se intrică cu prezentul, romanul crește într-un alt roman, iar personajele misterioase te conduc în viața lor, așa cum e ea: aparent brutală și ternă, dar în realitate magistrală, miraculoasă. Întâmplări inedite, neașteptate se transformă pe parcursul fiecărui capitol în și mai multă uimire, și mai mult spectaculos, fiindcă finalul te surprinde, vine neașteptat și total. Viața cărții te atrage să citești pe nerăsuflăte. Rândurile se înfierbântă, te provoacă să rămâi până la ultima destăinuire, până la ultimul cuvânt. Și astfel, ne trezim reîncarnați în viața lor – aceste personaje curioase și diverse care i-au marcat viața lui Gitte și a prietenelor ei, confidente. Rând pe rând, se înfățișează

în fața ochilor noștri tot felul de vieți: sub semnul constelației Șarpelui din univers descoperim povestea unui medic care moare de cancer, aparent singur și neînțeles, dar care își dezvăluie surpriza abia în final, când toți devin bulversați și muți; medicul în ipostază de pacient; medicul, otravă și medicament; medicul – interpret inedit a ceea ce înseamnă în final vindecarea, dar și drumul către aceasta; o pacientă covârșită de religiozitate, ce încă mai așteaptă izbăvirea, dar pe care o găsește în mod neașteptat de la Gitte; asistente, la fel de cuprinse de credință, văzând semne în icoanele desprinse de vânt și în lumânări stinse; un pacient vârstnic, aparent decrepit, care își dezvăluie în atașamentul față de un animal însingurarea și disperaarea mai multor existențe frânte sub semne stranii ale predestinării; drama mai multor femei înșelate, inclusiv a prietenelor lui Gitte și răzbunarea lor spectaculoasă din final; cum văd femeile – oare au ele un creier diferit de al bărbaților?; și, ca un contrapunct la percepția femeilor despre bărbați, drama unui tenor, distribuit într-o operă a lui Bizet, care își dezvăluie din lumea înghețată a Laponiei, pe lângă tânguirea propriei vieți, sublimul vocii și al trăirii răsfârte peste infinitul Luminilor Nordului; despre experiența unui medic într-o „colonie” de pacienți COVID-19 rezistenți la tratament și despre viețile paralele.

Romanul este o ficțiune, dar inspirat din preaplinul, prea-disperarea și preafrumosul pacienților, medicilor și oamenilor. Deși intriga e plasată în Suedia și în alte țări nordice, este o fotografie: a timpurilor, a suferințelor și a vieții oamenilor de

pretutindeni. În final, povestitoarea, prietena lui Gitte, ca o Șeherezadă a Nordului, neștiind dacă să mai continue relatarea sau să o întrerupă, fiindcă s-a încheiat finită, alege o carte. Apoi suflă în lumânare. Peste noapte sau peste viață. „Până data viitoare, dragii mei!...”

Capitolul I

Prolog

„Trezește-te, trebuie să ajungi departe!”

„Această stradă pustie era cândva un mușuroi de visuri; acum, apariții fantomatice se scurg într-o întrezărire, venite parcă dintr-un alt univers. Chipuri furișate și indescifrabile, umbre umane ascunzându-se după măști ca niște roboți intergalactici rătăciți dintr-un coșmar, în derularea unui moment final. Pe timpuri, prin geamul tramvaiului priveam florile din copacii împrăvărați. Aproape că puteam simți parfumul florilor prin geam. Chipuri umane stoarse și pustii sau, dimpotrivă, pline de viață și nepăsătoare, agățate doar de momentul fecund al prezentului, se înfățișau atât de personal și limpede. Astăzi, dincolo de masca socială, un nou paravan, al ascunzșului de boală, ne îndepărtează de înțeles. Nu mai putem simți oamenii, nu le mai putem ghici speranțele sau vocile interioare care altădată ne copleșeau. Ne-am pierdut libertatea. Nu ne mai putem recunoaște nici chiar pe noi.” Astfel gândea Gitte, cuprinsă brusc de irealul unei dimensiuni noi, stranii și impredictibile până atunci.

„– Trezește-te! Trebuie să ajungi departe!“ așa o adusese medicul la viață pe Gitte atunci când abia se născuse. Și acum, Gitte, așteptând pe băncuța spitalului, se întreba dacă ajunsese undeva? Între momentul inițial și punctul final al vieții oare ce distanță era? Dacă în tinerețe visurile dilatau distanțele, odată cu scurgerea timpului crescuse doar distanța față de visuri. Și față de casă, față de rude, față de propria ființă. Gitte ajunsese într-adevăr departe. După ce devenise medic, își părăsise țara, casa, rudele, îndepărtând tot ceea ce nu o acceptase, ceea ce o gonise, ceea ce o renegase.

Lui Gitte i se dăduse voie să aștepte în spital doar pentru că era și ea medic și lucrase cândva acolo. Altminteri, regulamentul strict i-ar fi răpit și această ultimă întâlnire înaintea mării distanțe. Zile la rând, Gitte se revedea stând pe aceeași băncuță, în așteptarea unor vești, și timpul „câștigat“ astfel nu făcea decât să-i deruleze existența prin fața memoriei, asemenea unui film neașteptat al cărui personaj parcă era ea. Și dintr-odată, timpul se mișcă înapoi, ca un sul răsucit de hârtie, ca o frunză împleticită de vânt. Un fuior efemer al trăirilor care se vor topi în curând.

„Totul moare, gândi Gitte. Mai rămân doar amintirile. Apoi și amintirile mor. Din scurgerea timpului și a vieților nu mai rămâne nimic. Poate nici nu a fost. De parcă nici n-ar fi fost.“

– Acum să știți că trebuie să-l luăm.

Brancardierii ieșiră din salonul unde agonizase săptămâni întregi soțul ei, bolnav de COVID-19, împingând cu dificultate un pat acoperit cu un imens

sac negru. Straniul pachet își ascundea forma, își pierduse identitatea.

– Poate vreți să vă luați un ultim rămas-bun, sugeraseră timid brancardierii, dar Gitte, înlemnită, se simți pironită locului și nu putu schița decât o vagă mișcare de atingere, de la distanță, cu vârful degetelor, în mânuși, spre ființa din care acum nu mai rămăsese decât un enorm sac negru și o etichetă de deces. Nu se putuse apropia mai mult, deși poate ar fi vrut, de parcă apropierea efectivă ar fi fost o blasfemie la adresa vieții care fusese. Un strigăt zguduitor interior o cuprinse, dar nu putu să emită niciun sunet. Era pietrificată. Și așa se derulă drumul pe coridorul spitalului – ea în urma acestui convoi bizar, la distanță. Și moartea adâncise definitiv distanța dintre ei.

Gitte părăsi spitalul care îi adăpostise suferința, teama și speranțele pentru atâta timp. În locul ei se instalase însă inițial un robot. O entitate vidă, fără scop, fără drum. Din nou era complet singură. Această singurătate bruscă nu făcea decât să adâncească sentimentul inutilității ei ca bătrân. Gitte se deplasă o vreme fără țintă, complet buimacă, fără să sesizeze mașinile sau trecătorii din jurul ei. Era inacceptabil. Era ireal. Urmări vântul care împingea frunzele pe cărările parcului din fața spitalului și se simți la fel de întâmplător aruncată în viață ca și aceste trecătoare creaturi. Gitte nu putea să înțeleagă deplin de ce dispariția soțului îi destrăma existența. Fusese tot timpul o imensă distanță între ei. Și aceasta nu făcuse decât să crească cu trecerea anilor,

înstrăinându-i de tot, dacă fuseseră vreodată apropiați.

Cumva, pașii goi ai lui Gitte fură scutiți de vreun accident și o conduseră pe aceasta către mare. Gitte se așează pe o bancă, într-o poziție încovoiată de suferință. Măsură zărilor, căutând cu disperare să taie din întinderea mării suedeze, din distanța față de depărtări. Dacă ar fi putut să zboare instantaneu! Dar nu doar spre țara ei natală sau spre casă. Cine mai era acum acolo? Nu, către copilăria și tinerețea ei. Către casa unde crescuse, animată de ființe dragi. Era însă o distanță uriașă. Definitivă. Ireversibilă. Și oricât s-ar fi străduit Gitte să disperseze depărtarea față de ce pierduse, încheștarea ei nu căpăta decât haina disperării. Atunci își dădu Gitte seama că nici măcar nu putea reconstitui cu claritate figurile celor dragi, pe care nu-i mai reîntâlnise odată cu mutarea ei. Și o cuprinse o nouă spaimă, o însutită disperare. Ce mai rămăsese?

Cum începuse totul?

După ani întregi de studii, Gitte devenise medic chirurg. Atunci se regăsise însă față în față cu cea mai mare distanță a vieții ei – dintre ceea ce era, simțea și dorea să facă și refuzul și indiferența societății. Societatea nu avea nevoie de oameni capabili să se confunde cu idealul, cu binele uman. Era prețuit doar scopul, rezultatul final, nu și modalitatea de acces, drumul individual către realizare. Nu conta omul. Nu era evaluat omul. Devenise totul un prearanjament social. Prin urmare, Gitte făcuse acest pas uriaș ce urma să o îndepărteze însă definitiv de ceea ce îi

aparținerea – o parte capitală a identității ei. Nu avusese însă de ales. Urmând această decizie, Gitte spera să se apropie în schimb de visul ei – să practice medicina într-o manieră dedicată și perfecționată, să transforme limitele proprii și rutina în știință și devotament, în apropiere față de oameni. Gitte visa multe: operații complexe, reușite pentru cazuri disperate. Cât de departe era însă acest ideal de scurgerea reală a vieții! E adevărat, Gitte își putuse practica meseria într-o manieră responsabilă, resimțind în fiecare zi mulțumirea față de șansa dată de soartă și sentimentul esențial al utilității și aprecierii sociale. Totuși, pe toate acestea le câștigă foarte greu. Depărtarea de matricea natală, de limbă, persistența unei anumite distanțe a localnicilor față de străini, lipsa unor rude, singurătatea, dificultățile noii limbi au transformat fiecare milimetru în kilometri întregi de luptă, insistență și renunțare. Ajunsese oare departe? Era doar un medic obișnuit, ca oricare altul – nimic spectaculos; nimic de neînlocuit. Dar era mulțumită că măcar această „mediocritate“ se putuse împlini – pentru ea era totul.

Cum își întâlnește Gitte soțul? Totul începuse cu un vis.

Cu mulți ani în urmă, pe când era în țara natală, Gitte avusese un straniu *preview* într-un vis. Văzuse atunci, cu acuratețe filmică, persoana care avea să-i devină soț. Nu era o persoană cunoscută deloc, nici măcar întâlnită fugar vreodată. Un chip complet nou, care apărea trasat cu exactitate, dar care nu răspundea în vreun fel unui ideal interior al lui Gitte. Cu alte

cuvinte, visul nu-i apăruse pentru a împlini rodul unei visări asupra unei ființe ideale, ci absolut întâmplător. Precizia imaginilor din vis însă, încărcarea cromatică a redării îi lăsaseră lui Gitte o imagine deosebit de clară asupra acestui personaj pe care nu îl întâlnise vreodată. Le povesti visul prietenelor sale, iar acestea îi conferiseră semnificația unei întâlniri ulterioare.

Anii trecură însă, și Gitte, cuprinsă în îndepărtarea de care chiar ea se ancorase, era în continuare singură. Într-un moment de stabilitate, Gitte fu trimisă într-o altă localitate pentru a se perfecționa într-o nouă tehnică chirurgicală. Acolo îl întâlni. O fire tăcută și serioasă, care o privi lung și, deși păru că o place, nu-i dădu vreo importanță deosebită. Gitte fu stupefiată de asemănare, dar distanța care plana între ei nu părea surmontabilă. Gitte, care nu se simțea cătuși de puțin atrasă de acest personaj din vis, nu acordă vreo atenție suplimentară întâlnirii. Nici nu realizează vreun efort special în a se apropia de cineva care o contraria și chiar o speria.

Trecură și alți ani, asemenea alților. Timpul își desfășura cu viclenie iluzia și lăsa în urmă doar semnele îmbătrânirii și ale unui început de monotonie. Gitte începuse să se îngrijoreze de propria singurătate, mai ales că amicele pe care și le făcuse în noua ei țară aveau deja propriile familii și timpul lor social față de ea se redusese semnificativ. Gitte începu să-și amintească de coincidența stranie dintre visul ei și existența reală a unui om ca cel prefigurat în noapte. Și parcă regreta că nu încercase în niciun fel să se apropie de acesta.

În mod neașteptat, Gitte decise într-un an să meargă la o conferință la Paris împreună cu colegii săi. Acolo însă îl revăzu. Trist și rece. Și iarăși o privise lung în timp ce îi vorbea. După câteva zile, în timp ce efectua un ultim tur al Parisului, înainte de a se întoarce în țara sa, Gitte se decise să meargă și cu metroul parizian. În metrou era însă și el. Dar Gitte trebuia să coboare. „Urmează stația: „Pyramides“”. Atunci, ea l-a prins de mână, iar el, deși nu trebuia să coboare acolo, a urmat-o. S-au căsătorit.

Fusese contrariat, uimit de atitudinea ei. Încercase mereu să afle ce a îndemnat-o să se apropie de el. Dar ea nu îi mărturisise niciodată.

Cu trecerea anilor, Gitte începuse deja să regrete decizia făcută. Forțase o relație pe baza unui vis. Și ceea ce îi lega rămânea doar visul.

Pentru Gitte singura mulțumire era munca de la spital. Acolo își regăsea rostul și utilitatea, iar timpul trecea mereu pe nesimțite. Abia când trebuia să se întoarcă acasă, Gitte căpăta un sentiment de nepotrivire și nesiguranță. În tinerețe, Gitte avusese un aspect nordic – blondă, dar cu o expresie ternă, neutră, poate chiar austeră. Nimic din înfățișare nu-i trăda gândurile, universul său interior. De câte ori se privea în oglindă, Gitte se minuna cum de i-a fost dată o asemenea carcasă exterioară care îi inducea pe toți în confuzie și astfel o înstrăina de ei. Fire pătimasă și năvalnică, Gitte era percepută în schimb drept ordonată și rece, o apariție cuminte, fără însemnătate. Gitte se întreba astfel cum oamenilor le-a fost dată această aparență a înfățișării care uneori traduce

crezul individului, alteleori îi este străin, chiar antitetic. Captivi ai unor carapace, dar dependenți de ele. Abia când Gitte vedea și trata atâția bolnavi schilodiți, unii definitiv osândiți de soartă, înțelegea cât de mult ar trebui să fie de recunoscători oamenii pentru carapacele lor normale, chiar dacă nu sunt perfecte. Expresive mai mult sau mai puțin, dar măcar normale. Dotat astfel, omul ar trebui să-și poată manifesta conținutul și dincolo de expresia fizică, exterioară. Ușor de spus, dar Gitte știa că adesea oamenii se opresc în percepția, abordarea, interacțiunile pe care le realizează bazându-se doar pe impresia exterioară. Așa i se întâmplase probabil și în raport cu soțul ei. O considerase liniștită și neutră, ternă, insipidă, adică asemenea lui. Ce mult se înșelase Gitte când își alesese soțul! Oboseala, rutina, plictiseala – o singurătate în doi. Ce îi lega? Nu era decât distanța. Nu aveau preocupări comune, gândurile le rămâneau înstrăinate, traiul se rezuma la exact aceeași rutină – anost, dar convenabil; plictisitor, dar asumat de amândoi. Prețul de a nu fi complet singur, sub iluzia unui trai în doi.

– Aș avea nevoie de sfatul tău, Gitte i se adresă odată, îngrijorată, lui Björn.

– Vorbește, te ascult, răspundea Björn, în vreme ce continua lectura unei cărți.

– E foarte important pentru mine să mă duc în țara mea pentru scurt timp. Timpul a așternut o pânză aproape de nepătruns peste casa și rudele mele de acolo și a început să-mi fie teamă. I-am abandonat fără să mă gândesc că îndepărtarea mea îi va lăsa însin-

gurați, pustiiți și fără de nădejde la bătrânețe. Boala, neputința, dorul le-au brăzdat cu siguranță sufletul. Dar pe măsură ce mă gândesc la vizita mea acasă, mă cuprinde o stare de neliniște și de stânjeneală. Mi-am pierdut dreptul de a mai fi a acelui loc. În plus, este spitalul – trebuie să-mi iau concediu. Și ești și tu. Ai veni cu mine?

Dar întrebarea ei rămase fără răspuns. Gitte repetă întrebarea, conferindu-i de data aceasta o intonație ascendentă și mai puternică, apoi revendicativă. La ridicarea vocii, Björn îi răspunse parcă din ceață:

– Ce? Nu eram atent.

Și așa i se derula viața. Când deprimant de monotonă, când încolțită de încercări. Fiecare luptă era o nouă declarație a dorinței de a trăi, de a gândi, de a simți. Și, dincolo de monotonie, de culorile cenușii și murdare ale comunului, aceste existențe năvalnice încă mai puteau spera și fura clipe de mulțumire și emoție de la viață.

Până într-o zi. Erau amândoi deja bătrâni. La început, Björn nu se mai mișca din casă. Se plângea de o oboseală stranie. Se simțea sfârșit și neajutorat. O senzație sâcăitoare de neliniște plana în casa lor. Gitte suspecta ce era mai rău – cancerul. Apoi, într-o noapte, Björn nu mai putu respira. O criză de insuficiență respiratorie cu stare de sufocare îl trezise din somn. Lupta pentru viață se ducea cu o extremă încheștare. Culorile vineții ale suferinței se amestecau cu mâinile lui ca de gheață și cu picături agonizante ale efortului de respirație. Se simțea pierdut. Se simțea

ca de gumilastic. Pentru prima dată îi era frică. Dar Gitte, stăpânită ca întotdeauna, îl cuprinsese iar cu mâinile ei înfierbântate și, pentru o clipă, îl readusesse parcă la viață. Fu luat, cu maximă precauție, la spital. Câteva săptămâni, o înfricoșătoare distanță se instalase între viețile lor. Gitte trăia acum prin frânturi de informații, prin rugăminți la adresa unor foști colegi din spital care îi mai transmiteau o orientare în dinamică asupra bolii. Apoi, după câteva săptămâni, când starea lui nu se îmbunătățea, putu să se apropie. Ce apropiere! Aproape devenise la fel ca și distanța!

Acum, după ce totul era stins, Gitte își reexamină viața. Nu ar fi trebuit să mai sufere, fiindcă apropierea dintre ei fusese doar o iluzie de moment, se arătase falsă. „Omul se naște, trăiește și moare singur, gândi Gitte. Și acum, mai sunt doar eu și vântul, și poate marea spulberată, răscolindu-și disperarea peste veacuri“.

Gitte reveni în sfârșit acasă. O senzație stranie o învăluisă. Locul unde își desfășurase trăirile și gândurile pentru atâtea veacuri îi apărea acum gol și îndepărtat. Nu mai era a locului. Sau locul nu o mai recunoștea. Organizată și rece, Gitte își impuse totuși să depășească momentul, abandonând acea corabie care îi oferise găzduire temporară, dar care nu-i mai aparținea. Avea să-și redobândească propria viață. Și, chiar dacă era bătrână, Gitte simțea că putea să supraviețuiască.

Gitte adormi. În toiul nopții, bătrânul orologiu își scutură gongul peste viață. Gitte se trezi cuprinsă de un fior rece și umed de spaimă. Noaptea părea atât